

## UVOD

**Košarka** (engl. Basketball) je športska igra s loptom između dvije ekipe sa po pet igrača koji nastoje što više puta ubaciti loptu u protivnički koš.

Košarku je izumio Kanadanin James A. Naismith (1861-1939), nastavnik tjelesnog odgoja na koledžu u Springfieldu (Massachusetts, SAD) u namjeri da svomu školskom timu ragbija omogući, za vrijeme zimskih mjeseci, trening u dvorani. Polazeći, isprva, od raznih prilagodbi ragbija, Naismith se potom odlučio za sasvim novu igru s ubacivanjem lopte u koš. U početku je koš bio postavljen na podu dvorane, a u igri je sudjelovao veliki broj igrača obiju ekipa. Prostor igrališta igrači su savladavali noseći, bacajući i kotrljajući loptu nastojeći približiti se košu i u njega ubaciti ili spustiti loptu koja je najprije bila jajolika kao i lopta za ragbi. Pri ovakvom načinu igre stvarale su se gužve oko koša pa je broj igrača neminovno morao biti smanjen. Jajolika lopta je zamijenjena okruglom, nošenje lopte je zabranjeno, te uvedeno njeno vođenje jednom rukom tzv. Poigravanje. U toj fazi obogaćena je tehnika rukovanja loptom pa je igra postala življa. Bilo je vrlo teško postići pogodak zbog toga što su dimenzije koša bile vrlo male i što su ga igrači s lakoćom mogli zakloniti.

U daljnjemu razvoju igre koš je podignut uvis i pričvršćen na ogradu balkona gimnastičke dvorane u kojoj je košarka i nastala. Time je bacanje u koš bilo olakšano iako je tehnički postalo složenije. Igra je postala zanimljivija i za publiku. Kako je publika bila na balkonu do samoga koša događalo se da ponekad ubacuju loptu u koš ili je skreću s njene putanje pa je iza koša postavljena zaštitna ploča. Igrači su odmah opazili da se sada pri bacanju u koš lopta može prethodno odbiti od ploče, što je pridonijelo novom bogaćenju tehnike bacanja, koja se neprestano usavršava i dopunjava. U novoj igri je na posljetku bio zabranjen svaki tjelesni dodir s protivničkim igračem, a težište obrane stavljeno je na sprečavanje navalnih akcija, osobito u fazi bacanja lopte na koš ili na presijecanje putanje lopte u fazi njenoga dodavanja između protivničkih igrača. Budući da je Naismith u prosincu 1891. sa svojim studentima predstavio novu igru u Springfieldu, ona je dobila ime basketball. Otada se basketball naglo širio u SAD-u. Naredne godine održane su u SAD-u prve košarkaške utakmice između ekipa raznih koledža, a od 1897. održavaju se natjecanja za prvenstvo SAD-a u organizaciji Amaterske atletske unije. Od početka 1892 košarku igraju i ženske ekipe, isprva samo na koledžima, a na prijelazu stoljeća košarka je za američke žene bila najpopularnija športska igra.

U Europi su širenju košarke naročito pridonijele vojne jedinice SAD-a potkraj I. svjetskog rata i neposredno poslije njegovoga svršetka. U mjestima gdje su bili smješteni vojnici su igrali košarku i pravili igrališta i tako lokalno stanovništvo upoznavali sa samom igrom.

Po završetku I. svjetskog rata u mnogim se zemljama redovito održavaju prvenstvena natjecanja i osnivaju nacionalni savezi za košarku. Broj međunarodnih utakmica raste. Godine 1922. odigran je međunarodni turnir za ženske ekipe u Monte Karlu. Prvo svjetsko prvenstvo za muškarce održano je 1927. u Kobenhovnu.

Međunarodni košarkaški amaterski savez – FIBA (Federation Internationale Basketball Amateur). Osnovan je 18. lipnja 1932. godine u Ženevi. Za njegovoga predsjednika bio je izabran Leon Boufford iz Švicarske, a za tajnika Williams Jones iz Velike Britanije. Od 1. rujna 1934. košarka za muškarce je uvrštena u obavezan program olimpijskih igara, pa je 1936. godine po prvi put održan olimpijski turnir uz sudjelovanje 13 nacionalnih reprezentacija.